

Két Műhely

Kátai Mihály festőművész jubileumi tárlata a Duna Palotában

„Nekem utam van, nem művészetem. A műveim határjelző kilométerkövek és tájékoztató táblák, jelek, útmutatók, értelemben, érzelmi világokhoz szólnak, és nem a művészeti élet ilyen-olyan formáinak társai. Utam minden köve a végtelenbe vezet és onnan ered. Az út nem fejlődik, nem növekszik, csak van, él és élter” – vallja, üzeni nekünk a művész minden alkotása, legyen az olajkép, enkauszтика, tűzzománc vagy nyomtatott szöveg. Kátai Mihály művei olyan közegbe vezetnek be, amelyben a mai „steril”, mondhatjuk, városi világban élő, a természettel kapcsolatba alig kerülő ember ritkán vagy csak ábrándjaiban, álmaiban járhat. Ő maga „eltűnt” a kortárs művészeti közéletből, amikor az általa 1975-ben Kecskeméten megalapított Nemzetközi Zománcművészeti Alkotótelepet 13 év után elhagyta. Ennek oka az volt, hogy a *Vulcanus műhelye* címmel tervezett tematikus, mitológiai programja nem kapott támogatást. Egyéni látásmódja, sajátos művészi stílusa sok követőre talált. A zománctelep elhagyása után visszavonultan élt és dolgozott szentendrei – pismányi – otthonában. Elsősorban olajképeket festett.

Tudta, tudja, hogy az ő valósága, gondolatútja nem a képzőművészet általános, mai tendenciáihoz tartozik, hanem az az ősmélység, amelyre már csak kevesen kíváncsiak, és amelyet kevesen értenek, de az utóbbi időben érezhetően egyre többen újra keresnek.

A természettel közösen alkotva dolgozik, a természetszellemek üzeneteit közvetíti, amikor a kertjében élő növények formáiban a faunok, nimfák, sárkányok alakjait fedezi föl, a Kárpát-medence tájait népesíti be tündértáncsal, mocsárlakó kétéltűekkel, alföldi állatokkal. Alkotásaiban szakrális üzeneteiket megtartva elevenednek meg azok az ősi motívumok, amelyeket egész életén át kutatott, és amelyekből építkezett. A magyar népművészet tárgyain, épületein, kultúrájában megjelenő motívumok, az etruszk kutatóútja, olaszországi utazásai során megtalált ábrák, a spanyol, katalán rajzok, melyek a dunántúli tükrösök világát idézik... valamennyien egymás analógiáiként sora-

koznak, annak bizonyosságául, hogy a kozmikus kollektív tudattalan rendje működteti világunkat.

Hosszú hallgatás után, 2009-ben egri kötődése miatt az Egri Kulturális és Művészeti Központ (EKMK) Templom Galériájában tárta a közönség elé közel száz alkotását. A kiállítás anyagáról *Napkapu* címmel könyv is készült.

Az intézménnyel azóta sem szakadt meg a kapcsolata, 2009-től az EKMK által szervezett zománctelepek és év közben a zománcműhely művészeti vezetője, valamint a zománcművészeti biennálék kurátora, művészeti tanácsadó. Munkássága tematikus progra-

Fotó: Balogh Balázs

→
Kátai Mihály:
Prehisztórikus motívum
/ Mihály Kátai:
Prehistoric Motif
é. n., vörösréz, festett
zománc / n. d., copper,
painted enamel
[30x20 cm]

Fotó: Vahli Ottó

→
Káta Mihály:
Sarokszekrény népmesei motívumokkal /
Mihály Káta:
Corner cupboard
with folk-tale motifs
é. n., gőzölt bükk, faragás, zománcozott és domborított rézlap borítás / n. d., steamed beechwood, engraving, enamelled, embossed copper plate covering
 [210x65x50 cm]

Káta Mihály:
Ninivei vásár /
Mihály Káta:
Nineveh Fair
é. n., olaj, vászon / n. d., oil, canvas
 [215x190 cm]

↑
Kátai Mihály:
Napköszöntő /
Mihály Kátai:
Welcome to the Sun
é. n., olaj, falemez /
n. d., oil, wooden plate
 [90x40 cm]

moakra épül, így a 2016-os biennáléra érkező alkotások vizeink – tavaink, forrásaink, kútjaink legendáinak, meséinek ihletésében készülnek. Ez a törekvése párhuzamos a természetvédelem világszerte rendkívül fontos, vizekhez kapcsolódó programjával.

Az itt folytatott munkája nyomán és az ornamentikakutatás során összegyűjtött anyagainak feldolgozásával könyvet jelentetett meg „Éltedhez térítő kézműves gondolat” címmel.

Jelenleg három kötetben dolgozza fel olaszországi kutatásait és élményeit *Etruszk sugallatok* címmel. 2014-ben jelent meg az első kötet, a *Dél kapuja*, a má-

sodik kötetnek pedig a *Természetszellemek* címet adta. A könyv gondolatképeiben nem művészeti stílusát, hanem identitástudatának alakulását, a prehisztórikum felé fordulását fogalmazza meg.

A múlt örökségének feltámasztásához a varázsigét az álmában elhangzott titkos értelmű szöfűzér: „Az út csak visszafelé vezet előre” jelölte ki számára, ez vezeti kezét, szívét és lelkét, amikor rajzol, fest, ír, vagy a tűz szellemét segítségül hívva zománcba égeti gondolatképeit. Ezért nem ír műveire évszámot, nem a kronológia, a kronoszi idő mutatja művészeti útját, hanem az élő, a végtelen időben alkot.

Állandó megújulását mutatja kerek, 80. születésnapjához kapcsolódó két jubileumi kiállítása két szakrális városunkban. Az egyik Eger, ahol gyermekkorát és iskolás éveit töltötte, és most is dolgozik, a másik Budapest, ahol művészi tanulmányait folytatta, ahol sokáig élt és alkotott.

A budapesti kiállításon a tér adottságaihoz alkalmazkodva az egyik teremben a fémművesműhely „termékei” voltak láthatók, az általa feltámasztott tűzzománceljárások sajátos, csak a művészre jellemző formában. A tűzzománc képek mellett helyet kaptak zománcdíszes fémformákkal borított faliszekrényei és egyéb tárgyai, kisplasztikái is, melyek tűzzománc elemeket is hordoznak.

A nagyobb teremben festményei sorakoztak.

Kátai Mihály feldolgozza a mesékben, ősi mítoszokban megjelenő szimbólumokat, a természet elemeit átható elemi szellemek világát, alkotásaiban semmi nem személytelen, minden egyedi. Arcképeket készít a tengerről, az építményekről is, ezeket nem nevezhetjük tájképeknek, hiszen hiányoznak belőlük a tájképfestészet rendező elvei. Minden természeti elemmel párbeszédet folytat, mint a mesék hősei, akik nemcsak a sárkánnyal, az életfával, de a széllel, a forrással és a felhőkkel is beszélnek. Előlénynek tekintik a Napot, a Holdat, a csillagokat és a kösziklékat is. A kiállításon a művész bemutatta ezt irodalmi formában is, merített papírra kézzel írt néhány kódexlapját, amelyeknek összefoglaló neve: *Szkylla-kódex*.

A másik, szintén feldolgozott témakörben a magyar Alföld világából indul ki, annak ma is itt-ott fellelhető, sőt megújuló ősi motívumait jeleníti meg. A *Tisia*

Kátai Mihály:
Az én Velencém /
Mihály Kátai:
My Venice
é. n., olaj, vászon /
n. d., oil, canvas
 [120x165 cm]

című festménye, ami a Kárpát-medence összevont arcképe, nem látványszerű, szinte a terepasztal formavilágával rokon megjelenésű, részleteiben a növény- és állatvilág képviselői mellett a természetszellemek, nimfák, faunok, sellők is jelen vannak, látható rajta az olasz föld távoli darabja, Szicília és messze, Afrika szikláit is – mindez a tengerből emelkedik ki. Nem tudományosan hiteles földrajzi kép ez, hanem álomszerű, de részleteikben sokszor hiteles természeti lények és formák jelennek meg rajta.

Ha Kátai Mihály figuráinak szemébe nézünk, eleven beszélgetőtársainkká válnak. Megszólítanak, először csak érezzük gondolataikat, majd bennünk is gon-

dolat születik. Beszélgetni kezdünk velük, egyikük simogatja lelkünk, másikuk perlekedik, a harmadik haragra gerjeszt, kérdez, üzen, mosolyog... de nem hagy minket reakció nélkül.

Képeinek üzenete azonos Kalkuttai Boldog Teréz *Himnusz az élethez*-soraival, ahogy ezt Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke megnyitóbeszédében idézte, az utolsó sort kiemelve: „Az Élet élet – éljed!”

KOVÁCS KATALIN
 művészeti menedzser, az EKMK igazgatója

(Kátai Mihály *Két Műhely* című kiállítása. Duna Palota, Budapest, 2015. november 25. – december 20.)